

ושרי ליה מאריה דאין ספק דמותר לשחוט כמפורש בתשובת הרא"ש ¹²³⁶⁴⁷ יג ואע"פ שהניח עירוב כתב אדוני אבי ז"ל שאינו יכול
בסמך ולא דמי למאי דמזכירין לפרש ולאטמוני ולאדלוקי שרגא ¹²³⁶⁴⁸ דהתם כיון דאפשר לאפות ולבשל לצורך שבת ואין צריך להטמין וכן
אפשר בלא הדלקת נר שאין זה מעיקר הסעודה אבל לשחוט פשיטא
שהיא בכלל ולבשול שאי אפשר לבשל
אם לא ישחוט תחלה וכן שאר
מלאכות הפשט ומליחה וכל
המלאכות שקודמין לבשול דאין צריך
להתנות עליהן בפירוש לפי שהן
בכלל ולבשול וזוהי מיושב במה
שהוסיפו לומר ולמעשה כל זכרנה

דקאי על מה שכתב תחלה לאפיוי וכו' ונא לומר שהוא מתנה על
ארבע מלאכות אלו אפיוי ובישול והטמנה והדלקת הנר שיעשה ג"כ
כל מה שצריך עוד מלאכה לצורך תשלום אלו הארבע מלאכות
וכדפירשמי ונלפע"ד דחזר בו מתשובה זו בחיבורו כיון שלא הזכיר
דין זה לשם:

ט ויבול להניח העירוב על דעת להיות סומך עליו כל זמן
שהוא קיים אפילו ליום טוב אחר. זהו על פי מה שכתב
הרא"ש בריש פרק ב' דרבא ורז אשי פליגי בה מילתא והלכה כרז
אשי דבתרבה הוא טז ומשמע דקבירא ליה להרא"ש ורבינו דיכול
לסמוך בכל יו"ט שנאומה שנה וכן פירש ב"י אבל מהרש"ל (סי' א)
השיג ואמר דאפילו לרב אשי צריך לערב בכל ערב יו"ט ולא יועיל
עירובי תבשילין דערב יו"ט ראשון ליו"ט אחרון כל שכן דלא יועיל
לכל יו"ט שנאומה שנה וכן לא יועיל עירובי תבשילין כלל אף לאומה
יו"ט אלא היכא שעשה מערב יו"ט אבל כשעשאו קודם ערב יו"ט

(סי' תרעב) כתב דברי ראב"ה בענין אחר וז"ל והא דקאמר הירושלמי מיו"ט לחבירו פירש ראב"ה כגון אס חל יו"ט ערב שבת ושבת
או צריך לומר מיו"ט לחבירו דהיינו נמי מיום טוב לשבת עד כאן ולפי זה אפשר דהכי קאמר או יאמר מיו"ט לחבירו או יאמר מיו"ט
לשבת דבאיה מהם שיאמר שפיר דמי: ¹²³⁶⁴⁹ [ד] ומצאתי כתוב שמתן לפרש הירושלמי הזה כגון שחל סוכות בחמישי ושישי ואם הותר
פת ביום חמישי יאכלנו ביום חמישי אחריו שגם נאומה יום יהיה יו"ט אף ע"פ שיש ימי חול גנתיים צריך להזכיר יו"ט דהלכה שייך
בזה משום דסעודה יו"ט תשובה מידי דהוי אצילה ואי משום ימי היתר שגנתיים ודכוותיהו לענין צילה שרי לא דמי דהתם ממילא הכא
בידים טז עד כאן. ודברי המוספות בריש צילה (ב: ד"ה והיה) צהיפך שהרי כתבו דלא שייך הכנה אלא צילה שהוא דבר חדש שלא היתה
מעולם ולא היתה ראויה כלל מעיקרא אבל דבר שאינו מחוסר רק תיקון צעלמא כגון אפיוי ובישול לית ביה משום הכנה:

יד ומו"ש ויבול להניח העירוב על דעת להיות סומך עליו כל זמן שהוא קיים אפילו ליום טוב אחר. בריש פרק ב' דרבא
(טו:) בני מאי טעמא תקנו עירובי תבשילין אמר רבא כדי שיצטרך מנה יפה לשבת ומנה יפה ליו"ט. רב אשי אמר כדי שיאמרו
אין אופין מיו"ט לשבת קל וחומר מיו"ט לחול. וכתב הרא"ש (סי' א) יראה דנפקא מינה בין אלו שני הטעמים דלרבא צריך לערב דוקא
בערב יו"ט כדי שיצטרך מנה יפה לשבת ולרב אשי יכול לערב אפילו קודם ערב יו"ט, ויו"ט של סוכות שחל להיות בה' בשבת יכול לערב
ערב יו"ט עירוב אחד לשבת זו ולשבת הבאה וכ"כ המרדכי (סי' תרעב) צ"ש הירושלמי דעירובי תבשילין של יו"ט ראשון מועיל גם לאחרון

דרכי משה

(ה) אב"י באור זרוע (ח"ב הל' יו"ט סי' שמו) כתב דאין לאמרו וטעות נפל בירושלמי וכן משמע דעת ב"י שאין לאמרו וכן המנהג: כתב
מהר"ל (בהלכות עירובי תבשילין עמ' קצב סי' ט) שאם אינו יודע לומר העירוב בלשון הקודש יאמר בלשון חול:

פרישה

שאינו יכול לבשל מיום טוב הראשון לשבת. והטעם משום דודאי יום ראשון עיקר והשני אינו אלא משום גזירת שמדא וכיון שאפשר לו לשחוט
בשני שהוא כחול למה ישחוט בראשון שהוא ודאי קודם אשירי: (ט) על דעת להיות סומך עליו וכו'. לכתחלה לא יסמוך עליו:

דרישה

עצמו אפילו הכא יכול לסמוך על אותו עירוב שעירב ליו"ט ושבת ראשון והוא
דנקט שחל בחמישי ושישי ולא נקט שחל ביום שישי ושבת משום דבעי
לאשמועינן רבותא דיכול לאכלו ביום חמישי שאחריו אע"פ שהוא יו"ט בפני
עצמו ואי חל בשישי ושבת דעירב על יום שישי לבשל בו לצורך שבת לא
הוי רבותא כל כך לאכלו ביום שישי וק"ל:

הגהות והערות

שמכין מיו"ט לשבת ומיו"ט לחבירו דהיינו אחרונים של סוכות וסבירא ליה דאי
לאו שעירב היה אסור אע"ג דאיכא ימי חול בינתיים מן הטעם שכתב שם והוא
דמוקי ליה בשחל בה' ו' לאו דווקא אלא לפי שראב"ה ושאר פירושים לא מצאו
פירוש בירושלמי אלא בחל יו"ט ב' ו' כתב המצאתי כתוב שיתכן לפרשו אף
בחל בה' ו' על הדרך הנזכר (מאמר מרדכי). ועיין במור וקציעה שביאר שכרי להחיר
מה שיתחיר מיו"ט הראשון של חג לאכלו ביו"ט הבא אחריו שמונה ימים צריך
להזכיר בנוסח הערב "מיו"ט לחבירו" אע"פ שכבר הותר בימים שבינתיים:
טז) עיין קרושין עב ע"ב ועיין בה"ג נז ע"א:

[ג] למו"ד זה משבות קרובה (מור וקציעה) ועיין פסחים מז ע"א:
יד) בירושלמי שלפנינו ליתא שום רמז מזה אלא שבר"ן ביצה ט. סוף ד"ה מניח
הביא כן בשם הירושלמי ואפשר שלר"ן היתה גירסא אחרת. או אולי זה מדברי
הר"ן בעצמו ויתכן שזה כוונת הב"י "שמתוך גירסת הירושלמי, הוא מסופק בדבר"
ועיין בראב"ה תשמ"ח הערה 10 עמ' 450 והשטטות לירושלמי פרק ב:
טז) ואין דבריו מובנים ואחר העיון נראה לי דהכי פירוש שאם הותר מן הפת
שאפה בראשונים של סוכות (ובמקום ואם הותר פת ביום ה' צ"ל ביום ו' והיינו
מז הפת שאפה לשבת ע"י עירוב) יכול לאכלו ביו"ט אחריו ע"י עירוב זה ונמצא

להקנותו כי היכי דמקני לולב ואחריו צו"ט וכ"כ המרדכי ומצינו
ב"י: וכו' שאין העולם יודעים שהוא דאחרים. כלומר
אע"פ דשלומו של אדם כמותו וא"כ אחרים שעירבו אינן צריכין לזכות
לצני ציתם דכשעירב [צעה"ב] כולם מותרים וכמ"ש הרא"ש ואם כן

מדינה ודאי זה שלא עירב מותר
לאפות ולבשל לאחרים ציתם
כשעירבו הם אפילו הכי אסרו
חכמים מפני מראית העין דלית
שיעור שזה לא עירב סבורים שמבשל
ואופה לעצמו משלו ציתם אחר כדי
שלא יצטו שיעור על דברי חכמים כן
נראה לי דעת רבינו ודלא כמו
שנראה ממה שכתב ב"י ומהרש"ל
(פ"ג ס' י) דדחו דברי רבינו בזה
אלא דבריו צוררים וישרים: ומה
שכתב רבינו על דברי בע"ז

העירוב ודא נהירא. הוא לפי דרך
בסתמא דתני בזה מי שלא הניח עירובי מבשלין הרי זה לא יאפה
ולא יבשל לא לו ולא לאחרים ולא אחרים אופין ומבשלין לו אבל
הדבר פשוט דלא קשיא כלל דמדינה ודאי מותר לאפות ולבשל לאחרים
כדפרישית בסמוך דרבינו מודה בזה אלא דסבירא ליה לרבינו דבריימא
אוסר לפי שאין העולם יודעים אבל בעל העיטור לא ס"ל הך פירושא
אלא הכי פירושו דאינו אסור אלא שלא יאפה ולא יבשל משלו לא
לו ולא לאחרים וכן אחרים אין אופין ומבשלין לו משלו והכרית בעל
העיטור לפרש כן דהא בעל כרחך פשיטא הוא דאחרים יכולין לאפות
ולבשל משלהם וליתן לו אחר כך צמתנה כדמוכח מהך צנא דמקנה
קמחו לאחרים ואם כן בעל כרחך הא דתני ולא אחרים אופין ומבשלין
לו היינו לומר דמשלו אין אופין ומבשלין א"כ רישא נמי דאסור לו
לאפות ולבשל לא לו ולא לאחרים היינו לומר ג"כ דמשלו אסור
דומיא דסיפא ונלפע"ד דהעיקר דברי בעל העיטור ופירושו והכי
נקטינן:

יב ואם עבר במזיד וביש"ז וכו'. שם איבעיא להו עבר ואפה
מאי ת"ש מי שהניח עירובי מבשלין וכו' ואם הערים אסור וקא
קלקא דעתן דהוא הדין לעבר ואפה אמר רב אשי הערמה קא אמרת
שאי הערמה דאחמרו צה רבנן טפי ממזיד רב נחמן בר יצחק אמר
הערים דבש"ז שתי קדירות וכו'. שם איבעיא להו עבר ואפה
הטמין הרי זה לא יבשל ולא יטמין אבל מבשל הוא ליו"ט ואם הותר
הותר לאפות ולבשל לאחרים דכיון דאסור לו לבשל לאחרים דכיון
שאינו יכול לבשל לעצמו אסור לבשל

דרכי משה

(ו) כתב מהר"י ווייל (דינין והלכות אות נה) מי שמתענה ביום טוב אסור לו לבשל לאחרים דכיון שאינו יכול לבשל לעצמו אסור לבשל
לאחרים כמי שלא הניח עירוב דאסור לבשל לאחרים:

פרישה

שאין העולם יודעים שהוא וכו'. ז"ל ב"י אינו נראה דודאי כיון שהוא מבשל ציתם אחרים מוכחא מילתא דלאחרים מבשל ועוד מה יודעין העולם
אם עירב אם לא עירב אלא הטעם שאסור לבשל בכל ענין כשם שאסור לבשל בכל ענין מיו"ט לחול: דבהדיא גרסינן אינו אופה דאחרים (ובו').
ז"ל אפסר דבעל העיטור מפרש דר"ל קמחו אסור לאפות לא לו ולא לאחרים דקמחו נאסר כל זמן שהוא שלו אבל של אחרים מותר דשלומו
של אדם כמומו ומ"מ פשטא דבריימא לא משמע הכי עכ"ל:

דרישה

[ו] סתור טעם רבינו שכתב מפני שאין העולם יודעים וכו' ונתן טעם
אחר כיון שהוא לא עירב נאסר (לאכול) [לאפות] ולבשל כלל לא לו
ולא לאחרים וטעמו אין נראה לי משום דקשה לי לפי טעמו למה לא
יוכל לבשל לאחרים לא יהא אלא שכירו שלא עירב וכי לא יוכל לבשל
לבעליו בשלמא לטעם רבינו מפני שאין העולם יודעים שהוא לאחרים

חדושי הגהות

[ב] ונראה שיש להגיה דברי רבינו אפילו ציתם שאין העולם יודעים שהוא לאחרים ור"ל דאפ"ה אסור משום שהוא אסור מלאכה לגמרי (מהר"ל"מ): [ג] דפי מה
שהגמתי לעיל דברי רבינו יתא דר"ל אין המשש משום מראית העין אלא מה שהוא אסור לבשל לאחרים אפילו ציתם היינו משום שהוא נאסר מלאכה ולא משום
מראית העין שאין העולם יודעים שהוא של אחרים ולכן ג"כ כשמקנה קמחו לאחרים דמותר לאחרים לבשל לו ג"כ מותרים לבשל לו אפילו ציתם (מהר"ל"מ):

הגהות והערות

[ז] במרדכי כתב "בה"ג" וכן הוא ברפוסים כולם של הבי' ועיין בבה"ג דף לו ע"ג, אבל בראבי"ה סימן תשנ"ב שהוא המקור לדין זה כתב "בכהאי גוונא"
ועי"ש בהערה 3 ובר"ן דף ט ע"ב ד"ה אביעא להו מי כתב כן בשם הבה"ג:

(אפילו אם תמצא לומר דמוד והערמה שוין כדקא סלקא דעתן דפשוטן איכא למידחי דהך גריימא דאוסרת הערמה וה"ה למודי) חנניא היא ואלוינא דבית שמאי (אבל לבית הלל שריין מרווייהו) ונראה דרב נחמן צר יתחק לא אחא אלא למידחי פשיטותא דאפילו למאי דקא סלקא דעתין ליכא ראיא לאיסורא היכא דעבר ואפה אבל קושטא ודאי הכי הוא דאחמרו רבנן הכא בהערמה טפי ממזיד וכדמשמע מלישנא דרב אשי דדמי ליה גריימא ואמר הערמה קאמרת וכו' אלמא דדבר פשוט הוא דהערמה דהכא חמירא טפי ממזיד ורב נחמן צר יתחק נמי

מודה לרב אשי דקושטא הכי הוא אלא דדמי ליה לפשוטן דקא למאי דקא סלקא דעתן ליכא למיפשט לאיסורא: וז"ל הרא"ש (פ"ג סי' י) ו"ל ויראה מרב אשי ומרב נחמן צר יתחק דקאמר הא מני חנניא היא ואלוינא דבית שמאי דאיטן אמוראי בתראי דדמו להך פשיטותא ומסתבר להו משום כבוד שבת אין לקנסו עכ"ל כלומר אע"ג דבעיין לא איפשטא ומסתברא לקנסו כיון דעבר במזיד מכל מקום מדברי האמוראים יראה דמסתברא להו איפכא דאע"פ דעבר במזיד אין לקנסו משום כבוד שבת דאם לא כן למה להו להאמוראים לדחות הך פשיטותא לאיסורא ודאיכא למימר עבר ואפה מותר היפך הסברא אלא בעל כרחך דמסתברא להו דמותר משום כבוד שבת אבל לענין הערמה ודאי כולי עלמא מודי דהכא חמירא טפי ממזיד: וז"ל הייתי צריך

לפרש זה אלא להוציא ממ"ש מהרש"ל (סו) דיראה דפוסס הרא"ש כל הדימויים האלו ואף הערמה שריא והך גריימא דאוסרת הערמה חנניא היא ואלוינא דבית שמאי היא דלא כהלכתא ואם כן קשה על מה שכתב רבינו דהערמה אסורה ונדחק בפירושו דברי הרא"ש ואין כאן קושיא כי הדברים מצוררים כשמע דהערמה דהכא אסורה לדברי הכל וכ"כ הרא"ש נפרק תולין (שנח סי' ה) גבי הא דאמר להו הערמה מדרבנן הוא וצורא מרבנן לא אחי למיעבד לכתחלה (שם קלט:) דכתב וזה לשונו לא כל הערמה במילי דרבנן שוין יש הערמה שמוחר לכל אדם כי היא דפרק קמא דיו"ט (י"א:) רב אדא מעריס ומלח גרמא גרמא ויש הערמה דלא שריא אלא לצורא מרבנן כי הך דהכא ויש הערמה דאסור לכולי עלמא ואחמור צה רבנן טפי ממזיד כי היא דפרק ב' דיו"ט (י"א:) גבי עירובי תבשילין וכו' עד ואם הערים אסור ויש דאיכא פלוגתא כי היא דפרק כל כתבי (שנח קי"ז:) אין מערימין צדק רבי יוסי צר יהודה אומר מערימין וכן אותו ואת בנו שנפל לצור דיו"ט (פ"ה לו) דפליגי בהו רבי אליעזר ורבי יהושע עכ"ל: **כתב ב"י יח"א** וכי חיימא למה החמירו הכא בהערמה טפי ממזיד וי"ל שאם תחיר למערים נמצאו הכל מערימין וישתקע שם עירובי תבשילין אבל המזיד אינו מצי עכ"ל ולפי זה שוגג ג"כ אינו מצי ושרי וכ"כ בהגהות אשירי"י על שם ריב"א וכ"כ בהגהות שלתן ערוך (סע' כ"ג) מיהו ויחמר שוגג הייתי ויש להחמיר לו אפילו היה שוגג ומכל מקום מסתברא שלא להחמיר בשוגג טפי ממזיד והכי נקטינן:

דרכי משה

אסור וכן כתב הריב"ש (בסימן רי"ד) והרשב"א בתשובה (ח"ה סי' ח) כתב להתיר אם אפה מיום טוב לחבירו עכ"ל שם. ונראה דאף הרמב"ם לא אסר אלא בהערים אבל בעבר ובשל בין בשוגג בין במזיד יש לסמוך אדברי המתירין ורבינו יואל ורבינו אביגדור כיחידים ברבר לאסור:

פרישה

אסור לאכילה. שאם תחיר למערים נמצא הכל מערימין וישתקע שם עירובי תבשילין אבל המזיד אינו מצי ואם עשאו שוגג כתב ריב"א דיש להתיר והכל לפי ראות עיני החכם ששאלין אותו וכן פסק רמ"א (הג"ה סע' כג): **התירו לו חכמים [וכו'] ואפילו הוא בעצמו.** מדנקט לישנא דאפילו לשון מוכח שהוא סובר כרשב"א דאפילו יש כאן מי שעירב אם לא רצה להקנות לו [קמחו] מותר לאפות לעצמו דאי דלויכא מאן דעירב מיירי אבל איכא מאן דעירב לא מאי ואפילו הוא עצמו דקאמר כיון דאין כאן מי שעירב הוא עצמו ואחרים שיש הם לכך צריך לומר כדפרישית וכן פירש ב"י:

הגהות והערות

יחן עיין אור ורוע חלק ב סימן שמב ושם: יח"א צ"ב מדוע הביא זה בקושית הב"י בלשון וכי תימא והב"י הביא בזה לשון הרמב"ם עיי"ש:

דאם עבר ואפה אסור ודחי רב אשי שאני הערמה דאחמירו צה רבנן טפי ממזיד ולא איפשטא בעיין ופירש רש"י שלא יערים לאחר שציל לנורך לומר עוד אני צריך להזמין אחרים ויבשל תבשילין אחרים ויחמירם לשבת אבל בקדירה אחת אם ירצה לשבת הא אמרינן דאפילו לחול שרי כדלעיל (סו). ממלחה אשה קדירה צה ואע"פ שאינה צריכה אלא לתחיכה אחת וכתב הרא"ש (סי' י) דמשמע מדברי רב אשי ואינן אמוראי דדמו להך פשיטותא דמסתבר להו משום כבוד שבת אין לקנסו. וגם הר"ן (י' ריש ע"א) כתב דכיון דלא איפשטא בעיין

הוא ליה ספיקא דרבנן ולקולא וכן פסק הרמב"ם (פ"ו ה"י) וכתב ולמה החמירו ואסרו על המערים ולא אסרו על המזיד שאם תחיר למערים נמצאו הכל מערימין וישתקע שם עירובי תבשילין אבל המזיד אינו מצי: **כתב הכל בו** (סי' נט דף כב ע"ד) בשם הר"ר פרך אפשר לומר דוקא לו אבל לאחרים מותר וכ"כ בתשובת שאלה עכ"ל ומשמע מדבריו דאמרינן קאי: **כתב בהגהות אשירי"י** (פ"ג סי' י) אבל בשוגג פירש ריב"א דשרי ולא כדברי רבינו יואל יחן והחמירו תבוא עליו צריכה או שמה אין להחמיר כדי שלא ימנע משמחת יו"ט אלא מחירין לו דיעבד ומלמדיו אותו שלא יעשה כך יותר והכל לפי ראות עיניו של החכם ששאלין אותו יעשה מאור זרוע (ח"ב הל' יו"ט סו"ס שמג) עכ"ל (ו').

כאמ"ס **כתב המרדכי** נפרק ב' דביצה (סי' תרעה) שמי שלא עירב יבשל בהשכמה ליו"ט הרבה בקדירה אחת ויחמיר לשבת דבכהאי גוונא אפילו לנורך חול שרי כדמניא (י"א). ממלחה אשה קדירה וכו' וכ"כ סמ"ק (סי' קד ע"מ קעז) ופשוט הוא וכבר כתב כן רבינו בתחלת סימן זה: **ורבינו ירוסם** (נ"ד ח"א ג:) כתב מי שלא הניח עירובי תבשילין יכול לבשל ולאפות לנורך יו"ט ואוכל מכל מין ומין ואם יחמיר יחמיר כמו שכתבתי למעלה (סו). עכ"ל ונראה שזו היא ששינוי אבל מבשל הוא ליו"ט ואם הותר הותר לשבת והיינו ודאי אפילו צמחה קדירות ומשמע דקודם אכילה דוקא הוא דשרי אבל אחר אכילה לא וכתו שנתבאר בסימן תק"ג (רלח. ד"ה כתב נה"ע) ואע"פ שיש מי שמתיר סבא זו עיקר. וכבר כתבתי שם דמדברי רש"י נראה דקודם אכילה נמי כל שמבשל קדירות יותר מכדי לנורך היום היו מערים ואסור מיהו היכא דאוכל מעט מכל אחד כיון דקודם אכילה הוא מבשל אפשר דלרש"י נמי שרי:

בב"ש ואם אין אחרים שעירבו שיוכף להקנות להם התירו לו חכמים משום כדי חייו וכו'. נפרק ב' דביצה (כ"א): **אמתניתין דשלישה דברים רבן גמליאל מחמיר כדברי בית שמאי** אין טומנין את החמין מיו"ט לשבת אמרינן בגמרא היכי דמי אי דאנח

מיהו בהגהות אשירי"י מסיק דהכל לפי ראות עיניו של החכם ששאלין אותו יעשה עכ"ל נראה דרצונו לומר דאפשר לחוש בשאל שיעשה מזיד ויחמר שוגג הייתי ויש להחמיר לו אפילו היה שוגג ומכל מקום מסתברא שלא להחמיר בשוגג טפי ממזיד והכי נקטינן:

יג וכתב ה"ר אפרים וכו' ונראה שאין צריך וכו' בע"ה
העיוור. פירוש דעת ה"ר אפרים היא לפרש הך עובדא דרבי
חייא רבה בירושלמי דעלה לבימו אמרין ליה אנשינן ערובי אמר לון
אית הכא טלופסין מאתמול אמרין ליה אין דקשיא ליה לה"ר אפרים
דלאזיה נזרך שאל אית הכא טלופסין
מן אתמול הוה ליה להניח עירובי
תבשילין ביום טוב ראשון ולהתנות
דמשמע ליה דכשנכנס רבי חייא
לבימו כבר נכנס יו"ט כמ"ש במרדכי
האריך הנאחזי לשונו בתחלת סימן זה
(סע"א ד"ה ועירוב) אלא צעל כרחק
דאין להניח עירובי תבשילין ע"י תנאי
אלא בדאית ליה מידי דבשיל מאתמול
וכן נראה ממ"ש הר"ן בפרק ב'
שזאת היא דעת ה"ר אפרים ע"י"ש
אבל דעת רבינו היא דהך ירושלמי

מיירי דרבי חייא ודאי לא נכנס לבימו קודם שנכנס יו"ט ולא הכינו
תבשיל כדי לעשות עירובי תבשילין ונסמך רבי חייא על כוונת טלופסין
שנשאר בשולי קדרה כמו שכתב רבינו בסעיף ב' ולא היה מקום לעשות
עירובי תבשילין ע"י תנאי כיון דעדיין לא נכנס יו"ט אלא אם לא
נזכר דשכח לעשות עירובי תבשילין עד שנכנס יו"ט פשיטא דמניח
עירובי תבשילין ע"י תנאי אפילו לית ליה מידי דבשיל מאתמול דנחא
מילתא לא איירי הירושלמי וכו' והכי נקטינן דלא כה"ר אפרים דיחיד
הוא בדין זה כנגד כל הגדולים:

עירובי תבשילין מאי טעמא דבית שמאי ואי דלא אנט עירובי תבשילין
מאי טעמא דבית הלל אמר רב הונא לעולם שלא הניח עירובי תבשילין
וכדי חייו שרו ליה רב הונא לטעמיה דאמר רב הונא מי שלא הניח
עירובי תבשילין אופין לו פת אחד ומבשילין לו קדירה אחת ומחממין
לו קיתון אחד ומדליקין לו את הנר
משום דבי יתחא אמרו אף זולין לו
דג קטן: וכתב הרא"ש (פי"ו טו)
יש מדקדקים מדקמני אופין לו
ומבשילין לו משמע דאחרים עושין לו
אבל לא הוא עצמו וליתא שאם יש
אחרים שעירבו יקנה להם קמחו
ויעשו לו כל זרכיו ועוד מאי קאמר
משום כדי חייו שרו ליה רבנן מה
הוצרכו להיתר זה כיון שיכול
להקנות להם קמחו הילכך מיירי
בדליכא מאן דעירב ומשום כדי חייו

התירו לו לעשות דבר מועט ואופין ומבשילין אצלו ביתו קאי וכן משמע
בירושלמי (פ"ב ה"א) וכו"כ הר"ן (יא. ד"ה מחי' ג' דברים) וכתב דהכי
קיי"ל אבל הר"ף והרמב"ם השמיטו האי מימרא דרב הונא וכתב
הרב המגיד (פ"ו ה"ט) שהם סוברים שאינה הלכה אבל הר"ה (י סע"ב)
והרשב"א (חי' כא: ד"ה גמ' מי) פסקו וכו"כ בספר קצר שלו (ענה"ק
בית מועד ש"ד סי' ג') לא היו שם אחרים להקנות להם קמחו או
שלא רצה להקנות קמחו לאחרים אופין לו צמזום פת אחד ועומקין
לו קדירה אחת וזולין לו דג קטן ומדליקין לו את הנר עכ"ל:
ונראה דטעמא דהר"ף והרמב"ם הוה משום דרבא (כב) אוקי

מתניתין בשניה עירובי תבשילין וכי תימא אי הכי מאי טעמא דבית שמאי שאני הטמנה דמוכחא מילתא דלדעתא דשבת קא עביד ומשמע
דרבא לית ליה הא דרב הונא ואע"ג דתניא כוונתיה דרב הונא מאחר דרבא בחרה הוה ולא חש לה אן נמי לא חיישין לה: ורבינו
שכתב ואפילו הוא עצמו נראה שהוא סובר כמו הרשב"א שאע"פ שיש כאן מי שעירב אם לא רצה זה שלא עירב להקנות לו קמחו
מוחר לאפות הוא עצמו פת אחד וכו' ואפשר שסובר שכן הוא דעת הרא"ש ג"כ אע"פ שדבריו סתומים דאילו כדמשמע לכאורה מדברי
הרא"ש דדוקא בדליכא מאן דעירב איירי אבל איכא מאן דעירב לא מאי ואפילו הוא עצמו דקאמר הא כיון דאין כאן מי שעירב הוא
ואחרים שוים הם: ובדברי הרשב"א מלאחזי בתשובה אשכנזית (שו"ת מהר"ם ד"פ סי' שח) וז"ל ועוד נ"ל אפילו איכא אחרים שעירבו
שרי איכו למיעבד כל הני לנפשיה ואע"ג דאפשר באחרים ובאקנוני קמחו לאחרים חדא דלא אשכחן פלוגתא דהכי אלא לגמרי שרי משום
כדי חייו. ועוד בידי ראיה פשוטה מתוספתא דבבבא ב' (ה"ב) הרי שכתב ולא עירב עירבו אחרים מותרים לעשות לו או משלו או
משלהם דהקנאה אם בא לעשות יותר מכדי חייו אלא דבר מועט יכול לעשות אפילו הוא כגון הדלקת הנר ומילוי מים ולכאורה הוא
הדין פת אחד וקדירה אחת דהא הדלקה מנית בהדיהו כי שריית ליה משום כדי חייו עכ"ל (ז):

יט(ב) כתב הרא"ש (פי"ט טו) מדקאמר ומדליקין לו את הנר משמע מי שלא עירב אף להדליק אסור ומדליקין לו את הנר דקאמר
היינו נר אחד כמו פת אחד וקיתון אחד אע"פ שלא פירש כן לכן נהגו כשמניח עירוב לומר לאפויי ולבשילי ולאלדוקי ולאטמוני
ואע"פ דפירשתי לעיל (פי"א יא) שלא חיקנו אלא לעיקר סעודה היינו דאין צריך לעשות העירוב אלא מפת ומבשיל שהוא עיקר סעודה
אבל צריך להזכיר כל דבר שאסור לעשות בלא עירוב עכ"ל וכן כתב הר"ן (יא. ד"ה ומדאמרין) ודחה דברי החולקים בזה וכתב שכן דעת
זה"ג יט וכן משמע בירושלמי (פ"ב ה"א) וכן דעת התוספות (כב ד"ה ומדליקין) וכתבו שאפילו הניח עירוב אם לא הזכיר הדלקה אסור
להדליק לו רק נר אחד (ח): ונראה שכל זה שלא כדעת הר"ף והרמב"ם (פ"א ה"ח) שהרי לא הזכירו צנוסא דברי העירוב לאלדוקי
שרגא וגם המרדכי (פי' חרעב) אחר שכתב דעת ר"ת כתב אמנם בירושלמי (פ"ב ה"א) אינו מזכיר רק לאפויי ולבשילי ומ"מ הרב המגיד
כתב יש מי שהוסיף צנוסא האמירה להדליק את הנר וכו"כ זה"ג (ה"א י"ט לו): למיפא ולבשילי ולמיעבד כל זרכין ולאלדוקי שרגא וכתב
הרשב"א (חי' כא סע"ב ענה"ק בית מועד ש"ד סי' ז) שכן ראוי לומר עכ"ל:

כא(ב) וכתב ה"ר מאיר שיכול לחפש בחדר שום חפץ וכו' (ע"י בספר הפרנס סי' שט"ו):

כב ואם נזכר ביום הראשון ש' יום טוב יכול לערב בתנאי שיתנה ויאמר אם היום קודש וכו'. פשוט בפרק ב' דבבבא
(יז) ואם יש חילוק בין הזמן הזה לזמן שהיו מקדשין על פי הראייה כתב רבינו נסיון שאמר זה: וכו"ש בשם ה"ר אפרים דוקא
דאית ליה מידי דבשיל מאתמול וכו'. כ"כ הר"ן (ט ריש ע"ב) בשמו וכתב שכן נראה מן הירושלמי (פ"ב ה"א):

דרכי משה

(ז) ואינו נראה לי שתהא דעת רבינו והרא"ש כן שהרי כתבו בהדיא ואם אין אחרים [שעירבו] שיוכל להקנות וכו' דמשמע דלא ברצונו
תליא מילתא אלא בדאיכא אחרים צריך להקנות להם: (ח) ובאור זרוע (ח"ב הל' י"ט סו"ס שמו) כתב וצריך לומר בדין יהא שרא לנא
לאפויי ולבשילי ולאטמוני ולאלדוקי שרגא ולהוציא מרשות היחיד לרשות הרבים ומרשות הרבים לרשות היחיד ואם לא הזכיר כל זה אלא
אמר כך בסתם בדין יהא שרא לנא למיעבד כל צרכנא לא עשה ולא כלום עכ"ל:

פרישה

(י) שיכול לחפש בחדר שום חפץ בנר אפילו מבעוד יום וכו'. נראה דנראה לומר מלמד נר אחד שהמירו לו להדליק בחדר שהוא אוכל שם
יכול לחפש בחדר שום חפץ אפילו מבעוד יום ולהניחו דולק עד הלילה אפילו בחדר שאין בו נזק כל כך להדליק בו:

הגהות והערות

יט עיין לעיל בהערה יב:

ומ"ש אבל ימים טובים של ראש השנה לא. פשוט נפרק קמא דיום טוב (ו:) ופירש רש"י טעמא מפני שהוא כיום ארוך ושניהם קודש: **א"כ** בסוף פרק במה מדליקין (שנא לד.) אהא דמתן ספק חשכה מערבין ואקשיין רישא אסיפא ושניין כלן בעירובי חצירות כלן בעירובי מחומין כח המדרכי (שנא סי' ה) הוא הדין עירובי חצירות ספק חשכה מערבין ודבר פשוט הוא: **ו** כתב המרדכי נפרק ב' דבניה (סי' תרעא) שהורה הר"ש מצונציר"ק לעשות עירובי חצירות עכשיו ביו"ט שני ופוסק בדברי סופרים הלך אחר המיקל והלכתא כרצא דאמר כדי שיצטרך מנה יפה לשבת ופריך אפילו ביו"ט שני נמי ומשני שמא יפסע משמע הא לאו הכי יכול להניח עירובי חצירות אפילו ביו"ט עכ"ל וכו' שכתב דאין כלל פשיעה ימים ביו"ט עכ"ל ואין נראה שמהא כן דעת הפוסקים שהרי לא התירו אלא לערב ביו"ט לחצירו כדאמרין לערב דברי המתיירס לערב ביו"ט ולא עירב ביו"ט וזכר ביו"ט בלילה אין להניח ואם הניח עשוי דמיו להא דאמרין נפרק משילין (ו:) אין מגביהין חצירות ומעשרות ביו"ט ובשיליה המביא (לד:) טבל מוכן הוא ואם עבר ומיקנו מחוקק עכ"ל. ואינו יודע אם הנחה זו לומר שהוא מערב על חנאי או אם קוצר שאלם הניח עירוב ביום טוב עכ"ל אפילו שלא בחנאי מהני וכדברי הר"ש מצונציר"ק וזה נראה יותר דדין מניח אדם עירוב חצירות ביו"ט לחצירו ומתנה אחר"כ כחצו מפורש. ומיהו כבר כתבתי שאין לסמוך על דברי הר"ש מצונציר"ק:

תקכח א יום טוב אין צריך עירובי חצירות ושיתופי מבואות. אבל עירובי חצירות צריך כמו שבת. וכל הלכות חצירות כתבתי בהלכות שבת: ב יום טוב שחל להיות בערב שבת (ה) אין מערבין לא עירובי חצירות (א) (ב) ולא עירובי חצירות. אבל אם נזכר ביום הראשון בשני ימים טובים של גלויות יכול לערב עירובי חצירות

סימן תקכח

פרטי רמזי דינים המבוארים בזה הסימן

[ב] דין עירובי חצירות וחצירות ושיתופי מבואות מיום טוב לשבת: אם מערבין עירובי חצירות ביום טוב שני של גלויות:

א יום טוב אין צריך עירובי חצירות ושיתופי מבואות. אבל עירובי חצירות צריך כמו שבת. וכל הלכות חצירות כתבתי בהלכות שבת: ב יום טוב שחל להיות בערב שבת (ה) אין מערבין לא עירובי חצירות (א) (ב) ולא עירובי חצירות. אבל אם נזכר ביום הראשון בשני ימים טובים של גלויות יכול לערב עירובי חצירות

נמצא ואפילו זה אפילו הרמב"ם (פ"ו הי"ד) זמן הזה כמבואר בדברי רבינו נסימן שאמר זה ואם באנו לסמוך על דברי המתיירס לערב ביו"ט לחצירו הו' דלא לוסף עלה הילכך נראה שאין לסמוך על אומה הוראה: **כתב** הרוקח (סי' טא) שכתב ולא עירב ביו"ט וזכר ביו"ט בלילה אין להניח ואם הניח עשוי דמיו להא דאמרין נפרק משילין (ו:) אין מגביהין חצירות ומעשרות ביו"ט ובשיליה המביא (לד:) טבל מוכן הוא ואם עבר ומיקנו מחוקק עכ"ל. ואינו יודע אם הנחה זו לומר שהוא מערב על חנאי או אם קוצר שאלם הניח עירוב ביום טוב עכ"ל אפילו שלא בחנאי מהני וכדברי הר"ש מצונציר"ק וזה נראה יותר דדין מניח אדם עירוב חצירות ביו"ט לחצירו ומתנה אחר"כ כחצו מפורש. ומיהו כבר כתבתי שאין לסמוך על דברי הר"ש מצונציר"ק:

תקכח א יום טוב אין צריך עירובי חצירות ושיתופי מבואות אבל עירובי חצירות צריך כמו שבת. כך העלו הר"ף (ו) והרא"ש (סי' יט) נפרק קמא דבניה וכו' הרמב"ם נפרק ח' מהלכות עירובין (ה"ד) וכבר כתבתי נסימן תקי"ח (רנב ד"ה כח הר"ן) היכא דעירב עירובי חצירות אם מועיל לו לשם דבר: **וכ** הלכות חצירות כתבתי בהלכות שבת. נסימן ש"ז נמצא שכל אדם יש לו ולכליו ולנחלתו אלפים אמה ודין זהמת העיר ושור של רועה ופטם והשואל כלי מחצירו ושנים ששאלו חלוק או שיש להם חצית וזהמת נחלתם ואלה ששאלה מים ומלח וכלים המיוחדים לאחד מן האחים וצור של יחיד ומים הנובעים ומי שפירסמו בעיר אחרת או שהפקיד ביד אחר ומי שזימן אורחים מעיר אחרת. ובסימן ט"ז נמצא דין שבת ביו"ט הקמוצים ודין שני ימים טובים של גלויות ושני ימים טובים של ראש השנה לענין עירובי חצירות:

ב יום טוב שחל להיות בערב שבת אין מערבין לא עירובי חצירות ולא עירובי חצירות. מסקנא נמצא נפרק ב' דבניה (טו:) ופירש רש"י טעמא דעירובי חצירות לא היינו משום דמיחזי כמתקן וטעמא דעירובי חצירות משום דמיקני חטא הוא: **וכ** הר"ן (ט. ד"ה ח"ה) דהא דאין מערבין דוקא כגון שלא עירב נראשון אבל אם עירב נראשון מערב נרגליו בשני וכבר נמצא זה נסימן ט"ז: **ומ"ש** אבל אם נזכר ביום הראשון בשני ימים טובים של גלויות יכול לערב עירובי חצירות בתנאי שיאמר ביום הראשון אם היום חול וכו'. נפרק ב' דבניה (יח) אמר רב חייא בר אשי אמר רב מניח אדם עירובי חצירות ביו"ט לחצירו ומתנה וכל שכן עירובי חצירות ורצא אמר מניח אדם עירובי חצירות ביו"ט לחצירו ומתנה אבל לא עירובי חצירות דלמיקני חטא ביו"ט לא וכתב הר"ף (טו:) והרא"ש (סי' ט) הלכתא כרצא דהוא נמצא ומסתברא לן דהני מילי בעירובי חצירות דמיקני חטא הוא אבל עירובי חצירות

דרכי משה

תקכח (א) וכתב בהגהות אשר"י בפרק ב' דביצה (סי' ז) בשם אור זרוע (ח"ב הל' יו"ט סי' שמג סע' ט) הא דלא מניח עירובי חצירות ביו"ט היינו דלא הניח עירובי חצירות אבל אי הניח עירובי חצירות מותר לערב ביו"ט עירובי חצירות אבל לא עירובי חצירות אבל בהר"ן בפ"ב דביצה (דף רפ"ה ע"ב) (ט ע"א ד"ה ת"ד) לא משמע כן דכתב דלא מהני עירובי חצירות אלא לצרכי סעודה דהיינו אפייה ובישול משמע אבל לקניית עירוב לא מהני:

פרישה

תקכח (ה) אין מערבין לא עירובי חצירות. דמיקני חטא: (ג) ולא עירובי חצירות. דמיקני חטא הוא:

דרישה

[ז] ב"י הביא בסוף סימן זה המרדכי בשם מהר"ש מבונציר"ק לעשות עירובי חצירות עכשיו ביו"ט שני נראה דלא דוקא קאמר יו"ט שני דגם ביו"ט ראשון יכול לערב והא דנקט יו"ט שני לרבותא נקט אפילו ביו"ט שני דלא מצי לערב על ידי תנאי אפילו הכי מצי לערב וכמו שהביא ראה ועיי"ש: **ח** ב"י ז"ל הביא סוף סימן זה דברי הרוקח שכתב ח"ל כתב הרוקח שכתב ולא עירב ביו"ט וזכר ביו"ט בלילה אין להניח ואם הניח עשוי והביא ראה מהא דאמרין נפרק משילין אין מגביהין וכו' ואינו יודע אם הנחה זו לומר שהוא מערב על תנאי או אם סובר שאם הניח עירוב ביו"ט עצמו אפילו שלא בתנאי מהני ועיי"ש: ויש לתמוה עליו איך עלתה על דעתו לפרש דברי הרוקח שהוא מערב ע"י תנאי דהא תלמוד ערוך הוא

הערות

ב כתב הרמב"ם דוקא בזמן שבית דין מקדשין על פי הראייה וכו'. פירוש דלא צני הגולה לא היו יודעין יום שקידשו בו החודש בארץ ישראל אם קידשוהו ביום שלשים או ביום שלשים ואחד והיו צני הגולה עושין שני ימים יום טוב כדי להסתלק מן הספק והיה צני להטות מספק אבל היום שצני ארץ ישראל סומכין על החשבון ומקדשין החודש עליו אין עושין יו"ט שני כדי להסתלק מן הספק אלא מנהג נלמד כי הראשון והוא קודש וכן שלחו מתם והיו צמנהג אנומיסם צדיקים אע"פ דנקיאינן בקבועא דירחא שמה חס ושלום יגזרו שמד ויטלו לשכות סוד העיבור (ע"י צ"ה ד:) אין לנו לערע ולהטות: ומ"ש ואדוני אבי הרא"ש לא כתב בן. הוא מדכחנן נסתם כלשון התלמוד דכני ימים טובים של גליות מערב צו"ט הראשון ומתנה ולא כתב להא דהרמב"ם אלא דהפוסט עיקר דעת החולקים עליו דכיון דשלחו מתם והיו צמנהג אנומיסם וכו' לית לן לאחמורי טפי מנייהו וכיון דאינהו מני מתנו אכן נמי ממנין וכו' והכי נקטינן ועיין צ"י:

תקכט א מצות יום טוב לחלק אותו וכו'. פסק כדפי' יהושע לגי רבי אליעזר משום דרבי אליעזר שמוחיה הוא (שם קל: וש"י) ועיין לעיל ריש סימן רמ"ז נחבאר באריכות:

בהוצאת יום טוב. (ג) וצריך הראייה לזמן הזה וכן נראה שהוא דעת הרי"ף ז"ל שגם הוא סתם וכתב דין זה ולא חילק בין זמן לזמן: כתוב נכתב מה"ר ישראל (מרום הדש ח"ג) סימן קצ"ה שיש לעשות כדברי האשכנזי דנשל סופרים הלך אחר המיקל. ולפי מה שכתבתי דכמה רבנות פליגי עליה דהרמב"ם ז"ל בלאו האי טעמא נמי שפיר דמי למיעד כוונתו:

תקכט פדסי רמזי דיניס המבוארים בזה הסימן [2—R] עונג יום טוב ושמחתו: [T] והעמדת בית דין שוטרים שלא יבואו לידי עבירה:

א מצות יום טוב לחלק אותו חציו לבית המדרש וחציו לאכילה ושתייה. (ה) ואף על פי שצריך כל אדם לצמצם יציאותיו אל יצמצם לכבדו ולענגו כדרך שמענג ומכבד השבת (*).

תקכט פדסי רמזי דיניס המבוארים בזה הסימן

[R.A.] ביום טוב מאחרין לבא לבית המדרש וממהרים לצאת: אם אוכלים שני תבשילין ביום טוב: [ג.א.] בגדי יום טוב יהיו טובים משל שבת:

א מצות יום טוב לחלק אותו חציו לבית המדרש וחציו לאכילה ושתייה. פלוגמא דרבי אליעזר ורבי יהושע גריס פרק ב' דפ"ה (טו:): ובפסחים פרק אלו דגרים (סא:): והלכה כרבי יהושע דאמר חזיו לה' וחזיו לכס: תניא בפרק הקורא עומד (מגילה ג:) צו"ט מאחרין לטול וממהרין ללכת ופירש רש"י צו"ט מאחרין לטול. לכת הכנסת שרץ לטרוט נסעדות יום טוב כן מפורש במסכת סופרים (פ"ה ה"ד): וממהרין ללכת. משום שמחת יו"ט: ואע"פ שצריך כל אדם לצמצם יציאותיו אל יצמצם בהוצאות יום טוב. שם (פ"ה טו:): אמר להם הקצ"ה לישראל לוו עלי וקדשו היום והאמינו כי ואני פורע ומתבאר זה יפה בסימן רמ"ז (ה) והא דאמר ר"ע (הט"ו) ח"ל כשם שמוזה לכד שנת ולענגה כך כל ימים טובים שנאמר (ישעיה נח ג) לקדוש ה' מכובד וכל ימים טובים נאמר בהם (ויקרא

דרכי משה

(ב) ואין להקשות לדברי הרמב"ם דלפי טעם זה היה לנו להחמיר גם בזמן הזה בביצה שנולדה ביום זה לאסרה ביום שני כמו ביום שני של ראש השנה ד"ל דלא קאמר הרמב"ם אלא לענין עירוב דצריך להתנות ולומר אם היום חול וכו' אבל בביצה שאין צריך שום אמירה אפילו בזמן הזה שרי וכן נראה מדברי המגיד משנה דלא קאמר הר"מ אלא במקום דבעינן תנאי:

תקכט (*). עיין לקמן סימן תר"ב דנחבאר שם (בדמ"א אות ב ובדמ"ק סי' תרג אות א) דיש לכל אדם ללוש פת בביתו לכבוד יו"ט:

פרישה

(ג) אין מניחין אותו ביום טוב בתנאי. דאסור למיקני דחא צו"ט אכל עירוב תצרות בטול רשות הוא: (ד) ואדוני אבי הרא"ש ז"ל לא כתב בן. וכן נחמיה הדש ורוב הפוסקים ס"ל דמוחר. צ"י:

תקכט (ה) ואף על פי שצריך כל אדם לצמצם יציאותיו וכו'. כן פירש רש"י בפרק ב' דפ"ה דף ט"ו אהא דמניא מונומיו של אדם קצרים לו מראש השנה וכו' ופירש רש"י יש לו ליחר מלפניו יאחא מרובה שלא יחזיקו לו אלא מה שפסקו לו: (ג) וצריך [לכבדו] ולענגו. שנאמר ולקדוש ה' מכובד וכל יו"ט נאמר ט מקרא קודש:

ה'תש"ח - 1917

דלא שייך האי טעמא מנ"ל עכ"ל. וי"ל דהיא גופא דלא יישנו וישאלו אינו אלא דלפי שהם שמחים ומשתעשעים בקליטת ואגוזים הם נעורים ואם כן מכאן נשמע דנחל מילתא יש לשמח למינוקות ביו"ט. ומתקשה"ל (ש"ס פ"ג ס"ה) כתב דנחל מילתא דערצי פסחים (ה"ג) איתא

להדיא הקטנים ביום טוב נראוי להם דהיינו קליטת ואגוזים: ומ"ש ואע"ג שהאכילה והשתיה במועד מצות עשה היא וכו' אלא כך היא המדה וכו'. הקשה מהרש"ל (ש"ס פ"ד) מענינה דרבי אליעזר (טו): שהיה דורש כל היום כולו ואח"כ אמר להם לנו אכלנו משמנים (נחמיה ט י) אלא מה דהתפילה והדרכה תהיה קודם סעודת שמרים ולא קשיא מידי שהרי נגמרה מקשה היאך אמר רבי אליעזר על הכתוב שיאלו שמנים חיי עולם ועוסקין בחיי שעה והא שמחת יו"ט מזה היא ומשני רבי אליעזר לטעמיה דאמר שמחת יו"ט רשות וכו' אלא דלמאי דקיי"ל כרבי יהושע דשמחת יו"ט מזה היא מיד שנגיע שעה רביעית דהיא זמן סעודה (שבת י. וש"נ) חייב לקיים המצוה צומנה ואח"כ לעסוק נמורה עד חצי היום וכסדר ההנהגה שכתב הרמב"ם (פ"ו ה"ט) והיינו משום דלאחר חצי היום הגיע זמן המנחה אצל רבי אליעזר דשמחת יו"ט רשות היא חייב להקדים תלמוד תורה עד חצי היום ולא יומר דמכאן ואילך כוונת אבן לחמם (ש"ס) ולהכי אמר רבי אליעזר על אומן שיאלו קודם

א"כ (א"כ) כתבו הגהות מימוניות נפרק ו' מהלכות יום טוב (א"כ) גרסינן בירושלמי פרק קמא דקידושין (סוף ה"ד) נהיה לאמרין האמין שחלקו ר' מנחם אומר כלי רגל חולקין כלי שבת מיציעו מכלן משמע שגדי יו"ט יהיו טובים מגדי שבת (ג) עכ"ל: תנ"א נפרק מקום שנהגו (פסחים נ:): העושה מלאכה בערבי שבתות וימים טובים מן המנחה ולמעלה אינו רואה סימן צרכה לעולם ונמנעו פרטי דין זה נסמך רנ"א:

ד"ה מדת החסידים אשר ה' לנגדם תמיד ובב"ד דרכיהם ידעוהו בעת שמחתן או יותר ויותר משבחין להקדוש ברוך הוא אשר שמחם וכו':

מדרשות [וקורין] ושונין עד חצי היום ומתפללין תפילת המנחה וחוזרין לבתיהם לשתות שאר היום עד הלילה: ג כשאדם אוכל ושותה ושמח ברגל לא ימשוך בבשר ויין ובשחוק ובקלות ראש ויאמר כל המוסיף בזה מרבה בשמחת מצוה לפי שאין השחוק והשכרות וקלות ראש מרבה שמחה אלא הוללות וסכלות ולא נצטוינו על ההוללות והסכלות אלא על שמחה שיש בה עבודת היוצר: ד חייבין בית דין להעמיד שוטרים ברגלים שיהיו שוטטים ומחפשים בגנות ופרדסים ועל הגהרות שלא יתקבצו שם לאכול ולשתות אנשים ונשים ויבואו לידי עבירה. וכן יזהירו בדבר זה לכל העם שלא יתערכו אנשים ונשים בבתיהם בשמחה ולא ימשכו ביין שמא יבואו לידי עבירה. מדת החסידים אשר השם לנגדם תמיד ובכל דרכיהם ידעוהו בעת שמחתם אז יותר ויותר מברכין ומשבחין להקב"ה אשר שמחם. ויאמר האדם בלבו בעת שמחתו והנאתו ואם כך היא שמחת העולם הזה אשר היא הבל כי יש אחריה תוגה וצער אם כן מה תהיה שמחת העולם הבא התמידית שאין אחריה תוגה ויתפלל להקב"ה שיטה לבו לעבדו ולעשות רצונו בלב שלם ושישמחנו בשמחת העולם ויוכנו לחיי העולם הבא לאור באור פני מלך חיים:

שעה ששים שמנים חיי עולם ועוסקין בחיי שעה ודו"ק: ומהא דאמר נפרק קמא (ד) דרז לא אוקי אמורא עליה מיו"ט לחבריה נמי לא קשה דהם כדקאמר טעמא דרז אורוי הוה מורי דרשמו כדאיתא נפרק אמרו לו (כריתות יג) אכל הרמב"ם לא אמר אלא דלאחר הסעודה הולכין לבתי המדרשות ושונין עד חצי היום והיינו לימוד בלא הוראה וכו' לא מדי:

דרכי משה

(ג) כתב בתולדות אדם וחוה נתיב ד' חלק א' (ל) כל השמנים שאסור להדליק בהן בשבת מותר להדליק בהן ביו"ט חוץ מבשמן שריפה ועיין לעיל סימן רס"ג (כב) כ"י ד"ה כתוב בהגהות) דיש לברך על הדלקת נר של יום טוב ושם נתבאר כל דיני הדלקה:

פרישה

(ה) ומשכימין לבתי כנסיות וכו'. לכאורה יש למנוח קצת מהא דמילא נפרק הקורא עומד ביו"ט מאחרין לנחל ומתהרין לנחל ונראה דמה שכתב הרמב"ם ומשכימין לא צ"ל למימר מיד צוצק והשכמה אלא רצה לומר אע"פ שאכילה נמוגה מזה מכל מקום צריך שיקדים לבית הכנסת קודם שיאכל ואח"כ חוזרין לבתיהם ואוכלין וכו' ומשכימין דקאמר רצה לומר מקדימין לבית הכנסת לחיוב אכילה שהזכיר לפני זה וק"ל: (ו) ומ"ש והולכין לבתי

דרישה

אנוש ואם כן למה הצריך הרמב"ם שיאכלו בשר וישתו יין עכ"ל. ולע"ד נראה דלא קשה מברייא גופא שהביא ב"י לדקדק בדברי הרמב"ם שחילק בברייא בין בזמן שבת המקדש קיים לבזמן שאין בית המקדש קיים שהשמחה היא ביין ונראה כי הטעם הכי הוא לפי שבזמן שבת המקדש קיים כתוב בתורה בהדיא וזכחת שלמים ואכלת ובפסוק זה לא מבואר הטעם אם הבשר מצד עצמו משמע או משום חשיבות הקרבן אבל מכל מקום מצינו שהיתה השמחה בבשר ועכשיו שאין בית המקדש קיים אין שמחה בלא יין רצה לומר יין ודאי משמח אבל בשר אע"ג דבזמן שבת המקדש קיים היתה שמחה בבשר מכל מקום אנו לא יורדין הטעם אם מצד עצמו הוא משמח ואם כן ג"כ עכשיו הוי שמחה בבשר או מצד חשיבות הקרבן היה משמח ועכשיו שאינו קרב אין שמחה אלא